

Kihez folyamodjam kívüled, Krisztusom?

A török megszállás időszaka hazánkban a kultúra és a művelődés hanyatlását hozta magával. Az énekköltészet csodálatos módon vészelt át e másfél évszázadot: sorra születtek a magyar vitézek tetteit megéneklő, a csatáikat hosszan, akár tizenöt-húsz versszakon keresztül ecsetelő költemények, amelyek a reményvesztett nép számára buzdítást, példamutatást és nemzeti öntudatuk ébrentartását is jelentették.

A *Kihez folyamodjam kívüled, Krisztusom* (EÉ 413), a Szentháromság ünnepe utáni 19. vasárnap heti énekének dallama eredetileg egy harcban elesett vitéz, *Rákóczi László* – egy másik szövegvariáns szerint *Rákóczi Sámuel* – hősi tetteit énekelte meg. Az 1662-ben, Várad visszafoglalásáért vívott sikertelen kimenetelű összecsapás apropóján készült ének szájról szájra terjedve maradt meg a népi emlékezetben. Nyomatására egészen a 19. századig nem került sor. Akkor *Pálóczi Horváth Ádám* hallás után lejegyezte, és *Ötödfélszáz énekek* című gyűjteményében 1813-ban közölte a dallamot.

Az ének szövege a református lelkész, iskolarektor *Pécseli Király Imre* (1590–1641) nevéhez fűződik. A Balaton északi partján fekvő Pécselyen született, magyarországi tanulmányai után a heidelbergi egyetemre ment tanulni, ahol a szintén tanulmányúton tartózkodó *Szenci Molnár Albert* pártfogásába vette a fiatal diákot. Haza térve Komáromban lelkészi és rektori posztot töltött be, 1622-től pedig Érsekújváron vállalt lelkészi szolgálatot.

Csekély számuk ellenére is jelentős irodalmi értéket képviselnek énekei, melyek katekizmusának függelékében, valamint *Balassi* istenes énekeinek kéziratos gyűjteményében maradtak fenn. Az *Én nyavalyás lelkem, serkenj fel álmodból* kezdetű szövegének válogatott és átdolgozott verseiből – annak 11., 13., 14. és 15. strófájából – az 1911-ben megjelent dunántúli evangélikus énekeskönyv formált először a ma ismert szövegkezdettel gyülekezeti éneket. Ezt a református hagyomány Pécseli Király Imre eredeti szövegéhez visszatérve s az utolsó versszakot elhagyva vette át. Talán e református gyakorlat hatása figyelhető meg jelenlegi énekeskönyvünkben, amely már szintén csak három versszakkal közli énekünket.

A kérdő mondatok halmozása hűen ábrázolja a gyötrődő, beteg lélek kétségbeesését: „Kihez folyamodjam (...)? (...) ki által tisztuljak?” E kérdésekre nem csak az ének sorai közt, de a heti igében is választ találunk: „Gyógyíts meg, Uram, akkor meggyógyulok...” (Jer 17,14) Heti ének és heti ige tehát egymást erősítik, s adnak mindannyiunk számára vigaszt és bátorítást a kezdődő új héten.

FEKETE ANIKÓ